

پیشنهادهایی برای رای‌اولی‌های انتخابات ریاست‌جمهوری

کتاب بخوانیم تا دقیق انتخاب کنیم

عاطفه جعفری خبرنگار گروه فرهنگ

مطالعه و بازخوانی تجربیات جمعی گذشته می‌تواند به پرهیز از تکرار خطاها کمک کند. این گزاره اگرچه برای تمام شئون زندگی آدمی کاربرد دارد اما در بزنگاه‌های سیاسی همچون انتخابات بیشتر خودش را نشان می‌دهد. بعد از گذشت ۴۶ سال از پیروزی انقلاب، مطمئنا

انتخابات چرا و چگونه؟

کتاب «انتخابات چرا؟ چگونه؟» که در ۱۰۸ صفحه و در قالب ۷۰ گزاره و هشت فصل موضوعی تنظیم شده، شامل مهم‌ترین توصیه‌های انتخاباتی آیت‌الله خامنه‌ای است و یکی از مهم‌ترین بخش‌های این کتاب که به همت سعید اشیری جمع‌آوری شده، ملاک انتخاب اصلاح است. آیت‌الله خامنه‌ای در این کتاب با توصیه به پرهیز از تخریب چهره کشور و تشویق اذهان عمومی می‌گوید: «اختلاف سیاسی و تفاوت دیدگاه مانعی ندارد اما خراب کردن یکدیگر، تخریب چهره کشور، خراب کردن ذهن مردم و چهره مسئولان دلسوز، اشکال دارد.»

کتاب «انتخابات چرا؟ چگونه؟» که در ۱۰۸ صفحه و در قالب ۷۰ گزاره و هشت فصل موضوعی تنظیم شده، شامل مهم‌ترین توصیه‌های انتخاباتی آیت‌الله خامنه‌ای است و یکی از مهم‌ترین بخش‌های این کتاب که به همت سعید اشیری جمع‌آوری شده، ملاک انتخاب اصلاح است. آیت‌الله خامنه‌ای در این کتاب با توصیه به پرهیز از تخریب چهره کشور و تشویق اذهان عمومی می‌گوید: «اختلاف سیاسی و تفاوت دیدگاه مانعی ندارد اما خراب کردن یکدیگر، تخریب چهره کشور، خراب کردن ذهن مردم و چهره مسئولان دلسوز، اشکال دارد.»

در فصل اول این کتاب، به سولات و ریشه‌ای همچون «چرا باید رای بدهیم،

اصلی‌ترین کاربرد انتخابات

در سال‌های اخیر انتخابات ریاست جمهوری در ایران در کانون رقابت‌های سیاسی قرار گرفته و اصلی‌ترین اتفاق سیاسی شده است. اتفاقی که معادلات قدرت آینده جریان‌های سیاسی و سرنوشت مردم را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از این رو مطالعه این اتفاق که اهمیت آن روز به روز بیشتر می‌شود، اهمیت ویژه‌ای دارد. اولین بار در تاریخ معاصر ایران است که

کتاب‌های پیشنهادی برای مطالعه بیشتر

در شهر ما این طور رای می‌دهند، قومیت ما به فلان کاندیدا رای می‌دهند؛ اینها مسائلی است که در زمان انتخابات‌ها بسیار می‌شنویم و حالا همین موارد تبدیل به یک کتاب شده تا بررسی کند رای‌دهی مردم در حوزه‌های انتخابیه یا شهرها به چه صورت است. کتاب «جغرافیای انتخابات» با تأکید بر انتخابات ریاست جمهوری در ایران، نوشته مراد کاویانی است که الزامات و پیامدهای موضوع رای‌دهی مردم در حوزه انتخابی محل

برگزاری دوره‌های مختلف انتخابات ریاست جمهوری و کسانی که در این مدت به عنوان رئیس جمهور انتخاب شدند و تجربه برگزاری هر انتخابات و چگونگی انتخاب کردن‌ها، موضوعاتی هستند که می‌توانند هم برای مخاطبانش جذابیت داشته باشند و هم اینکه به انتخاب او کمک کنند. در طول این سال‌ها، کتاب‌های متفاوتی در حوزه انتخاب اصلاح به چاپ رسیده است. در این گزارش سعی کردیم به معرفی کتاب‌هایی بپردازیم که می‌تواند برای یک انتخاب

رعایت حرمت در احراز صلاحیت‌شدگان، تقویت بصیرت و صبر در امور کشور و انتخابات، پرهیز از اسراف، لزوم پرهیز از کدورت، نفرت و بدگویی و جلوگیری از سوءاستفاده از جوانان و همچنین روش‌های غربی و مسرفانه در تبلیغات انتخاباتی از رهنمودهای دیگر رهبری برای برگزاری انتخابات است. ایشان رکن اصلی انتخاب کاندیداهای ریاست جمهوری را در درجه نخست تدین بیان می‌کنند و می‌فرمایند: «آگاهی سیاسی، جرات و جسارت در برخورد با مسائل و اطلاع از مسائل کشور، اصولی لازم است اما اعتقاد به اسلام و پایه‌های

چراشوای نگیبان در کشور وجود دارد، چرا جاده داده نمی‌شود مردم مانند سایر کشورها هرکه را می‌خواهند انتخاب کنند؟»، «شرکت در انتخابات، در کشوری که آزادی نیست چه معنا دارد؟»، «مگر نظام در این ۴۰ ساله برای ما چه کرده که دوباره رای بدهیم؟»، «آیا راه‌حلی برای پایان دادن به مشکلات اقتصادی وجود دارد؟» پاسخ داده شده است. بررسی ریشه تاریخی مساله کاهش ارزش پول در ایران، تکیه به ذخایر ارزی نفتی برای حفظ ارزش پول ملی در دوران پهلوی و ضعف تولید و قرار گرفتن توزیع به‌عنوان قطب توسعه ایران از مباحثی است که در فصل دوم کتاب به

صندوق رای موضوع و محل رقابت بازیگران سیاسی و تعیین‌کننده بخش مهمی از معادلات قدرت و سیاست شده است. اصلی‌ترین کازکرد انتخابات برای حاکمیت افزایش مشروعیت، برای مردم احساس اثرگذار بودن در تعیین سرنوشت خود و برای بازیگران سیاسی همراه شدن بیشتر با مطالبات مردم است. مخاطب این کتاب که به زبان ساده و

صندوق رای موضوع و محل رقابت بازیگران سیاسی و تعیین‌کننده بخش مهمی از معادلات قدرت و سیاست شده است. اصلی‌ترین کازکرد انتخابات برای حاکمیت افزایش مشروعیت، برای مردم احساس اثرگذار بودن در تعیین سرنوشت خود و برای بازیگران سیاسی همراه شدن بیشتر با مطالبات مردم است. مخاطب این کتاب که به زبان ساده و

سکونت‌شان را بر نهاد انتخابات مود بررسی قرار داده است. این کتاب در۹ فصل با عناوینی چون جغرافیا و مطالعات انتخاباتی، شکاف‌های سیاسی و جغرافیای حمایت از احزاب، مبانی اجتماعی جغرافیای رای‌دهی، سوءاستفاده‌های انتخاباتی، اصلاحات انتخاباتی، تأثیر ناحیه زندگی افراد، موضوعات و مبارزات انتخاباتی تنظیم شده‌است. گرایش ضدتمرکز، تأثیر ساختاری، تأثیر دوستان و همسایگان در انتخابات ترجیحی، بافت

سکونت‌شان را بر نهاد انتخابات مود بررسی قرار داده است. این کتاب در۹

مردم در انتخابات چگونه رفتار می‌کنند؟

انگار در هر سالی انتخابات‌ها مواردی مواجه می‌شود که نتیجه را دگرگون می‌کند. کتاب «فرهنگ سیاسی و رفتار انتخاباتی» می‌خواهد این را بررسی کند که مردم ایران چگونه رای می‌دهند؟ در این کتاب قرار است رفتارهای انتخاباتی رصد شود. در طی سه دهه گذشته و ۲۲ رای‌گیری که جمهوری اسلامی آن را تجربه کرده است به نظر می‌رسد رفتار انتخاباتی ایرانی‌ها از یک منشی عاطفی، ارزشی، عقلانی و همچنین احساسی برخوردار است که شاهد بر این امر، نتایج انتخابات ریاست جمهوری دوره‌های مختلف است که کاندیدای اصلی تقریباً از پیش معلوم بود که بیشترین آرا را در سبد خود جمع می‌کند و انتخاب می‌شود و رقبای دیگر، آرای بسیار کمی به دست می‌آورند. لیکن در انتخابات ریاست جمهوری دوره دهم، این وضع به واسطه مناظرات تلویزیونی و عوامل دیگر، به هم می‌خورد. در واقع مناظرات تلویزیونی، تجربه جدیدی در عرصه سیاسی و انتخاباتی بود که می‌توان آن را حرکتی به سمت بلوغ رفتار سیاسی تلقی کرد. یکی از نکات مهم در این کتاب توجه به یک سری از عناصر است که در فرهنگ انتخاباتی مهم است؛ «عناصری مانند قهرمان‌گرایی، عدالتخواهی، ظلم ستیزی، حمایت از مظلوم، صداقت و... در فرهنگ ما ایرانیان جایگاه مهمی دارند. همچنین، از سوی نگاه مستشرقان هم عناصری منفی نسبت به این فرهنگ بومی‌شمارد. این کتاب نوشته یوسف خان محمدی است که به بررسی و تحلیل انتخابات در جمهوری اسلامی ایران پرداخته است.

بهر راهگشا و کمک‌کننده باشند. نکته مهم اینجاست که کتاب‌ها برخلاف آنچه شاید تصور شود، می‌توانند در انتخاب‌ها تأثیرگذار باشند و در این روزگاری که انتخاب سخت است، خواندن این مدل کتاب‌ها بسیار مفید خواهد بود. البته این نکته را هم نباید فراموش کنیم که کتاب‌ها در این حوزه آنقدر تنوع ندارند و همین نکته می‌تواند برای کسانی که در حوزه نشر فعالیت می‌کنند، تلنگری باشد تا در این زمینه بیشتر فعالیت کنند.

دینی و همچنین عامل بودن به آنها، مهم‌ترین فاکتور انتخاب یک کاندیداست.» صمیمی بودن با مردم، دوری از اشرافی‌گری و فساد، امانتداری، صداقت، توانمندی در درک و برآورده ساختن نیازهای جامعه، اعتقاد به الگوی ایرانی و اسلامی پیشرفت اسلامی و غافل نشدن از طبقات ضعیف جامعه، لیاقت، کاردانی و فراموش نکردن ارزش‌های خط امام خمینی (ره) از دیگر ملاک‌های انتخاب برای یک کاندیدای ریاست جمهوری باید باشد. این کتاب توسط انتشارات انقلاب اسلامی منتشر شده است.

آنها پرداخته شده است. فصل سوم کتاب «انتخابات ۱۴۰۰؛ تکرار یا تغییر؟» از دو بخش نگاه به بیرون و نگاه به درون تشکیل شده که در بخش اول عناوینی همچون «عاقبت لغو تحریم‌ها بدون تقویت تولید داخل»، «انتظارات خارجی‌ها از کشورهای در حال توسعه برای سرمایه‌گذاری و انتقال تکنولوژی»، «هزینه‌های غیرقابل اجتناب حذف مقررات ورود و خروج سرمایه از کشور»، «خصوصی‌سازی سریع و بی‌ضابطه؛ بلای جان کشورها» و «کاهش دخالت دولت در بازار؛ توصیه‌ویران‌کننده آمریکایی‌ها به شیلی» مورد بحث قرار گرفته است.

غیرفنی نوشته شده، همه آنهایی هستند که می‌خواهند بدانند چگونه با رای دادن آینده سیاست و کشور را رقم می‌زنند. کتاب «آینده انتخابات ریاست جمهوری ایران از نظریه تا عمل» نوشته رحمان قهرمان پور سعی کرده تا به این سوالات جواب بدهد و لزوم برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در ایران را به‌طور کامل بررسی کند.

غیرفنی نوشته شده، همه آنهایی هستند که می‌خواهند بدانند چگونه با رای دادن آینده سیاست و کشور را رقم می‌زنند. کتاب «آینده انتخابات ریاست جمهوری ایران از نظریه تا عمل» نوشته رحمان قهرمان پور سعی کرده تا به این سوالات جواب بدهد و لزوم برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در ایران را به‌طور کامل بررسی کند.

اجتماعی، سنجش مکرر، انگیزش حاشیه‌نشینان، جامعه‌پذیری، مقایسه نقشه‌ها، سیستم اکثریت نسبی، ابعاد دیگری، گرایش حزب خرد و تحلیل عامل از موضوعات مورد توجه در این اثر به شمار می‌روند. در این اثر برای روشن‌تر شدن مباحث از نقشه‌ها و نمودارهای متعدد استفاده شده است. الگوهای انتخاباتی مطرح شده در این اثر منعکس‌کننده شمایی کلی جغرافیای انسانی یک منطقه یا کشور است.

مشارکت حداکثری مهم‌تر از همه چیز

حضور مردم در انتخابات حتما مهم و تأثیرگذار است. برای همین است بیشتر کتاب‌هایی که‌با این موضوع نوشته می‌شود، بر مشارکت مردم اشاره و تمرکز می‌کند. در کتاب «انتخابات و انتخاط اصلاح» نوشته عباس چهارولی و ابوالقاسم دل‌انگیز به بررسی مشارکت مردم در نظام‌های سیاسی مختلف، نقش انتخابات در دموکراسی، اهمیت انتخاب در ایران و بررسی قوانین و مقررات آن و... پرداخته شده است. این کتاب سعی کرده تا نظام‌های سیاسی که خاستگاه آنها خدمت به ملت در حوزه‌های مختلف مردم‌سالاری است را مورد بررسی قرار دهد و درغدغه مشارکت همه اقشار جامعه در فرآیندهای سیاسی به‌عنوان بازیگران موثر این فضا را دارد. «موکراسی و مشارکت مردمی در نظام‌های سیاسی نیز رویکردهای متعددی دارد ولی انتخابات بارزترین و باشکوه‌ترین آن است و بنا به بستریهای سیاسی هر کشور، شاخصی از مشروعیت کشورها یغیردینی (سکولار) از طریق انتخابات تجلی می‌یابد. توجه به نقش شگفتی‌ساز انتخابات در سرنوشت اکثر کشورهای رو به پیشرفت، اهمیت بررسی و تحلیل رفتار انتخاباتی در کشورهای بنا موقعیت جزیر را مضاعف کرده است. انتخابات و رفتار انتخاباتی ملت‌ها، بیانگر نوعی کشش و نگرش سیاسی آنان نسبت به مسئولان کشور است که با کارکردهای ساختاری زیرسیستم‌های اقتصادی و فرهنگی در سطح کلان نظام اجتماعی مشارکت دارند. کمیت و کیفیت مشارکت انتخاباتی مردم می‌تواند میزان مقبولیت، کارآمدی نظام، سیاست‌ها و کارگزاران حکومتی را در حوزه‌های مختلف تأیید یا مورد سوال قرار دهد.

در سالمرگ حبیب‌محبیان

سراغ جنجالی‌ترین ادعای

فرهنگی دولت سیزدهم رفتیم

تکلیف‌معین

چه می‌شود؟

میلاد جلیل‌زاده خبرنگار گروه فرهنگ

امروز هشتمین سالمرگ حبیب‌محبیان است. خواننده‌ای پاپ که به ایران برگشت تا کارش را به‌طور قانونی در کشور ادامه بدهد اما تا دم مرگ در تعلیق ماند. از روزی که زرمزه‌های بازگشت نصرالله معین فر به ایران شنیده شد، خیلی‌ها خاطره تلخ آنچه که بر سر حبیب‌محبیان گذشت را یادآوری کردند. حبیب با وعده اینکه بتواند کارش را به‌طور رسمی و قانونی در ایران ادامه بدهد به کشور برگشت اما زیاد از برگشتن او نگذشته بود که دولت عوض شد و در شرایط جدید که ظاهر ادامه کار حبیب‌محبیان به‌طور رسمی و قانونی، منافع خیلی از سرمایه‌گذاران داخلی را به‌خطر می‌انداخت، هر چند گاهی با نیشتر رسانه‌ها این پرونده در قفسه‌های بایگانی جای‌جا می‌شد اما روی میز دستور کار نمی‌آمد. بالاخره حبیب از دنیا رفت و هر چند همان‌طور که خودش آرزو داشت چهره در نقاب خاک وطنش کشید اما خاطره تلخ آنچه که بر سر او آمد، در ذهن‌ها باقی‌ماند.

این فقط حبیب‌محبیان نبود که اگر ذره‌ای همت و جدیت وجود داشت می‌توانست کارش را در داخل کشور به‌طور رسمی ادامه بدهد و حس آشتی و صلح را به فضای افکار عمومی تزریق کند؛ بلکه در مورد معین، سیاوش قمیشی، شادمهر عقیلی و خیلی‌های دیگر هم چنین چیزی می‌توانست ممکن شود. مرحوم نادر طالب‌زاده می‌گفت از قمیشی اجازه گرفته تا یک موزیکش را روی کلیپی که برای جانبازان است بگذاردند و از تلویزیون پخش کنند اما خود مدیران سیما از این کار ترسیده‌اند. اگر آن مدیر به جای حفظ صندلی‌اش کمی هم به منافع عمومی و ملی فکر می‌کرد، اتفاقات می‌توانست طور دیگری رقم بخورد. اگر آنهایی که وقتی حبیب در ایران بود مناصب مدیریتی داشتند، به جای حفظ صندلی‌هایشان کمی هم به منافع عمومی و ملی فکر می‌کردند، اتفاقات می‌توانست طور دیگری رقم بخورد. در مورد نصرالله معین فر هم مسئولان مربوطه تا چند ماه با چند این مساله که بازگشت و باامناع است و ادامه کارش باید بررسی شود، مردم را در دوگانه ذوق‌زدگی و یاس، معلق نگه داشتند و هیچ قدم عملی خاصی هم برداشته نشد تا اینکه به ناگاه دولت در آستانه تغییر قرار گرفت و این بحث به‌طور کل به حاشیه رفت. حتی عباس قادری هم موفق شد با شخصی رئیس‌جمهور فقید دیداری داشته باشد و همان‌جا تالاشی در جهت هموار کردن فعالیت قانونی‌اش در کشور داشت، اما حالا همه چیز در حالتی از ابهام قرار گرفته است؛ هر چند این هم به وضوح مشخص نبود که اگر دولت به این شکل شوکه‌کننده و تلخ به پایان راه نمی‌رسید، آیا داستان معین و عباس قادری و دیگری که می‌خواستند برگردند و همین‌جا جا کردند، حل می‌شد یا نه.

نظیر این مساله را در سینما هم داشته‌ایم. بسیاری از چهره‌های مشهور که در سینمای قبل از انقلاب فعالیت کرده بودند می‌خواستند در دوره پس از انقلاب هم به فعالیت‌شان ادامه بدهند اما به هزار و یک بهانه، هر بار جلوی این اتفاق گرفته شد ستاره‌هایی مثل سعید رادو ایرج قادری توانستند در دوره بعد از انقلاب هم کار کنند اما مقاومت سرسختانه‌ای در مورد ورود بعضی‌های دیگر مثل بهروز وثوق و ناصر ملک‌مطیعی صورت گرفت؛ حال آنکه وقتی به امثال راد یا قادری مجوز کار داده شده بود، مطابق همان منطق امثال وثوق و ملک‌مطیعی هم باید می‌توانستند کار کنند. محمدعلی فردین هم قرار بود به عرصه رسمی برگردد اما قضیه آنقدر به طول انجامید که عمر او قد نداد و از دنیا رفت. در این مورد توجه به دو نکته مهم است. اول اینکه باید بدانیم چرا دغدغه بازگشت چنین افرادی به عرصه عمومی را داریم و این بازگشت می‌تواند چه فایده‌ای داشته باشد؟ پرواضح است که هر کدام از این چهره‌ها اگر برگردند، سوای از شوق اولیه‌ای که ورودشان ایجاد می‌کند، در ادامه راه، فضای زیادی از صنعت هنر داخلی را اشغال نمی‌کند اما صرف اینکه برگردند و کار کنند، زمینه تحریک بسیاری از کینه‌ورزی‌ها را در افکار عمومی اطفاء می‌کند. احتمالاً همه به یاد دارند که وقتی خبر بازگشت معین به کشور در رسانه‌ها پیچید، جماعت برانداز چطور آچمز شده بودند و با چه ادبیات دستپاچه‌ای به زمین و هوا ناسزا می‌گفتند.

طبیعتاً آنها از هیچ چیز به اندازه اینکه گسل‌ها و نقاط قابل تحریک در خاطره جمعی جامعه ماتریم‌شود، صدمه نخواهند دید. نکته دوم این است که احتمالاً ورود به این مسائل نشان می‌دهد مسئولان ما به‌واقع چقدر دغدغه فرهنگی دارند. شاید تعداد کسانی که در سطوح بالای مدیریتی کشور مشکلی با بازگشت اکثر این افراد نداشته باشند، بیشتر از آنهایی باشد که بر ممانعت از ورود آنها با فشار می‌کنند؛ اما مساله اینجاست که اکثر آن مسئولان دولتی یا حاکمیتی حاضر نیستند برای تحقق این موضوع هزینه‌ای هر چند کوچک بدهند، حتی اگر این کار را مفید بدانند.

مساله فرهنگ عموماً اولویت دولت‌ها نیست و روی همین حساب خیلی از اوقات آنها با اولین تشنری که از جانب تدرور‌ها زده شود، بلافاصله از مواضع فرهنگی‌شان عقب‌نشینی می‌کنند تا سنگ‌های دیگر را حفظ کنند. با ادامه این وضعیت نه تنها معین و امثال او به کشور برنمی‌گردند یا ادامه کارشان قانونی نمی‌شود، بلکه به خوبی می‌شود فهمید دست چندم بودن دغدغه‌های فرهنگی برای مدیران دولتی باعث چه میزان از مشکلات جدی این حوزه شده است.

